

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

BKK Produksjon AS
Postboks 7050
5020 BERGEN

Vår dato: 31.10.2014
Vår ref.: 201103300-4
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Joachim Kjelstrup
jokj@nve.no

BKK Produksjon AS - avslag på søknaden om tillatelse til bygging av Storura kraftverk i Masfjorden kommune

Vi viser til deres søknad datert 11.5.2011 om tillatelse til bygging av Storura kraftverk.

NVE mener at tiltaket kommer i konflikt med sjørret og laks. Ulempene ved tiltaket er større enn fordelene og dermed er ikke kravet i vannressursloven § 25 oppfylt. Det gis dermed ikke konsesjon til å bygge Storura kraftverk. På grunn av artenes sårbarhet for inngrep og reduksjon i vannføring mener NVE at det er lite sannsynlig at konflikten kan løses med endringer i tiltaket.

Søknaden

Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Storura kraftverk i Masfjorden kommune i Hordaland. Kraftverket er planlagt plassert i Haugsdalselva.

Det planlagte tiltaket omfatter en inntaksdam på kote 41 med en nedgravd vannvei lagt på østsiden av elva i et terreng med mye stor stein. Vannveien vil bli 310 m lang ned til kote 14 hvor kraftstasjonen er planlagt. Dette gir en brutto fallhøyde på 27 meter. Kraftverket skal ha en midlere årsproduksjon på 6,5 GWh og en installert effekt på 2,3 MW. Maksimal slukeevne er planlagt til 10,4 m³/s. Middelvannføring i Storelva er 5,2 m³/s. Sommerstid er det søkt om minstevannføring på 0,5 m³/s i perioden 1. mai til 15. juni, og 0,195 m³/s i perioden 15. juni til 30. september. Vinterstid er det søkt om minstevannføring på 0,15 m³/s i perioden 1. oktober til 30. april. I tillegg er det planlagt å slippe 2,0 m³/s ett døgn pr. uke i perioden 15. juni til 1. november.

Ferskvannsøkologi, Storura Kraftverk – Vedlegg til miljøvurdering for Storura kraftverk

Det har vært gjennomført fiskeundersøkelser i vassdraget hvert år siden 1995. Fiskeundersøkelsene er omtalt i en egen rapport for ferskvannsøkologi som er vedlagt miljøvurderingen som følger søknaden. Rapporten konkluderer med at det er en livskraftig bestand av sjørret, og at det er en laksebestand under etablering i Haugsdalselva. Det er påvist gyteområder for anadrom fisk både oppstrøms og nedstrøms planlagt inntak og utløp. For laks er produksjonen størst nedstrøms planlagt kraftstasjon, men det er også påvist lakseunger i øvre del av anadrom strekning.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Verdivurdering for anadrom fisk er delt i to tema; viktige lokaliteter (oppvandringsstrekning), og fisk og ferskvannsorganismer. Begge tema blir gitt middels til stor verdi. Konsekvensen ved en utbygging er vurdert å være liten negativ for oppvandringsstrekning for laks og sjøørret, og middels negativ for fisk og ferskvannsbiologi. De negative konsekvensene er ifølge rapporten knyttet til dødelighet ved smoltutvandring gjennom turbinen, redusert oppvandring av laks og sjøørret forbi berørt elvestrekning, og stranding av fisk nedstrøms kraftstasjon ved driftsstans. (I miljøvurderingen, og i søknaden, er konsekvensen for fisk og ferskvannsbiologi samlet endret til middels/stor negativ uten avbøtende tiltak, og liten negativ med tiltak.)

Foreslåtte avbøtende tiltak er 3-delt miljøbasert minstevannføringsregime, fisketrapp, senket overløp, endret turbintype, nedsenket inntak og utsatt driftsøkning ved økning i vannføring. 3-delt minstevannføring er ment å muliggjøre opp- og nedvandring av fisk forbi berørt elvestrekning ved hjelp av midlertidig økt minstevannføring i de perioder vandring normalt skjer. Utsatt driftsøkning innebærer å utsette økning av vannføringen gjennom kraftverket i tre døgn ved økt vannføring i elva. Det vil gi en periode med overløp over dammen som smolten kan benytte til utvandring. Det er ikke nevnt avbøtende tiltak for å unngå stranding av fisk ved driftsstans. Det konkluderes med at foreslått minstevannføringsregime for det meste vil eliminere de negative konsekvensene ved en eventuell utbygging, og at de negative konsekvensene for fisk og ferskvannsbiologi vil reduseres til liten negativ. Avslutningsvis poengteres det at virkningen av avbøtende tiltak for å sikre smoltutvandringen kun er basert på ett enkelt vellykket forsøk, og derfor er heftet med usikkerhet. Av den grunn oppfordres det i rapporten til at kraftstasjonen utarbeides med en viss fleksibilitet som muliggjør justeringer i ettertid. Det presiseres at det er behov for oppfølgende undersøkelser på kraftstasjonens effekt på anadrom fisk.

Omsøkt løsning

Av de anbefalte avbøtende tiltak som nevnes i rapporten om ferskvannsökologi, er 3-delt miljøbasert minstevannføring og endret turbintype spesifikt beskrevet i omsøkt løsning. Søknaden sier også at inntaket skal utformes i samarbeid med fiskekonsulent slik at utvandrende laks og ørret ikke påføres skade eller avlives ved å bli dratt ned i turbinen, og at det skal tas hensyn til oppvandrende laks og sjøørret. Videre henvises det til at miljøvurderingen som er vedlagt søknaden har anbefalinger på temaet.

Om søker

Søker for Storura kraftverk, og eier av fallrettighetene i Haugsdalselva, er BKK Produksjon AS.

Høring

Saksbehandling av søknader etter vannressursloven er gitt i lovens kap. 3. I henhold til vannressursloven § 24 2. ledd, bokstav c, kan NVE unnlate kunngjøring dersom det er klart at en søknad må avslås. NVE har vurdert søknaden etter denne bestemmelsen, og saken har følgelig ikke vært på høring.

NVEs vurdering

Ifølge Miljødirektoratets lakseregister er den anadrome strekningen i Haugsdalselva på totalt 3 km. Storura kraftverket er planlagt med inntak ca. 2 km inn på anadrom strekning og utløp 425 m lenger ned. Det er ifølge lakseregisteret i overkant av 1 km anadrom strekning videre oppstrøms det planlagte inntaket.

Om sjøørret og laks

Ifølge Miljødirektoratet har fangstene av sjøørret blitt kraftig redusert i perioden 2004 – 2013. De to siste årene har fangsten på Vestlandet og i Midt-Norge vært nede i omtrent en firedel av gjennomsnittet

for perioden 1993 – 2003. I enkelte regioner, som i Hardangerfjorden, viser overvåking at bestandene er så reduserte at de er truet av utryddelse. Samtidig er det et nasjonalt mål at de ville bestandene av anadrom laksefisk skal opptre i levedyktige bestander, med et naturlig høstbart overskudd. Målet gjelder alle vassdrag der artene finnes i selvreproduserende bestander.

Tilbakegangen skyldes flere forhold ifølge Miljødirektoratet. Påvirkninger som vassdragsreguleringer og andre fysiske inngrep, jordbruksforurensning og lakselus er de mest vanlige i dag. Lakselus regnes som den største, kjente trusselen mot sjørret, spesielt i områder og regioner med høy oppdrettsvirksomhet. Havforskningsinstituttet avgir årlig en rapport hvor blant annet risiko for negativ påvirkning fra lakselus på sjørret vurderes. Årets rapport «Risikovurdering norsk fiskeoppdrett 2013» tyder på risiko for høy dødelighet av sjørret på grunn av lakselus i området fra Hardanger til Nordland.

Potensialet for å få en økning av bestanden ligger delvis i å rydde opp i gamle inngrep som bekkelukkinger, oppgangshindringer, tørlegginger og forurensning. Samtidig er det viktig å fokusere på ikke å fragmentere de eksisterende gyte- og oppvekstområdene ytterligere. NVE mener det med bakgrunn i dagens situasjon for sjørreten er viktig at elver med gyte- og oppvekstområder for sjørret behandles varsomt i forbindelse med søknader om bygging av småkraftverk.

I Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk (2007) står det følgende angående forholdet til fisk og fiske:

«I vassdrag som ikke er nasjonale laksevassdrag, men som har bestander av sjøvandrende fisk eller registrerte storaurestammer vil det være viktig å legge vekt på tilpasninger/ avbøtende tiltak....»

Omsøkt løsning

Slik NVE vurderer det vil det bli betydelige endringer i vannføringen som i dag renner på strekningen som berøres av Storura kraftverk. NVE mener en fraføring av vann i Haugsdalselva med stor sannsynlighet vil vanskeliggjøre fiskens vandring forbi influensområdet og videre oppover i vassdraget. At det foreslåtte minstevannføringsregime for det meste vil eliminere negative konsekvenser for fisk er etter NVEs oppfatning lite sannsynlig og en svakt begrunnet slutning. I tilsvarende prosjekter er det ønskelig at søker ser på muligheten for å flytte kraftstasjonen opp mot eller ovenfor endelig vandringshinder. Over tid har dette blitt gjeldende praksis for saker som berører anadrome strekninger. En flytting av kraftstasjonen ovenfor endelig vandringshinder er ikke mulig i dette prosjektet, og er dermed ikke et aktuelt avbøtende tiltak. Omløpsventil i kraftstasjonen er ikke vurdert av søker. Dette er likevel et pålegg NVE kunne gitt som vilkår kombinert med en høyere minstevannføring enn foreslått av BKK Produksjon AS. Med unntak av 3-delt miljøbasert minstevannføringsregime og turbintype har søknaden kun generelle referanser til de avbøtende tiltak som er nevnt i rapport om ferskvannsökologi. NVE mener heller ikke det er grunnlag for å hevde at de avbøtende tiltakene som er nevnt i rapport om ferskvannsökologi vil kunne bevare de akvatiske verdiene på utbyggingsstrekningen i tilstrekkelig grad.

Forholdet til naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1.7.2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven § 7 legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. I NVEs vurdering av søknaden om Storura kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i § 5 samt §§ 8, 9 og 10.

§ 5. Forvaltningsmål for arter

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Etter NVEs vurdering vil en kraftutbygging på anadrom strekning i Haugsdalselva påvirke sjørret og laks negativt. Det er fare for at både laks og sjørret vil kunne få bestandsreduksjoner eller forsvinne helt fra vassdraget oppstrøms inntaket ved utbygging av Storura kraftverk. NVE mener det ikke er mulig å redusere de negative konsekvensene tilstrekkelig gjennom avbøtende tiltak for sjørret og laks, og tiltaket er dermed ikke forenlig med langsiktig ivaretagelse av anadrom fisk i vassdraget.

På grunn av at tiltaket er vurdert å ha middels til stor negativ konsekvens for anadrom fisk, vurderer NVE at prinsippet i naturmangfoldloven § 5 første ledd vanskelig kan ivaretas ved en utbygging av Storura kraftverk. NVE finner heller ikke at andre viktige samfunnsinteresser veier opp for de negative konsekvensene i tilstrekkelig grad, jf. nml. § 14 første ledd.

§§ 8 og 9 Kunnskapsgrunnlaget og føre-var-prinsippet

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

NVE mener det ikke er tvil om laksens og sjørretens bruk av Haugsdalselva også oppstrøms planlagt inntak. Dette begrunnes i informasjon fra miljørapporten som følger søknaden. NVE legger til grunn at det ved en utbygging i Storura kraftverk vil foreligge en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet. Vi legger også til grunn at vi vet nok om fiskens bruk av vassdraget, og verdien vassdraget har for fisk, til å kunne fatte et vedtak i saken. Et vedtak vil derfor ikke være i konflikt med naturmangfoldloven §§ 8 og 9.

§ 10 Samlet belastning

NVE har sett tiltaket i sammenheng med andre faktorer som kan påvirke laks og sjørret spesielt. Som tidligere nevnt er sjørreten under et betydelig press, og arten har hatt en sterk tilbakegang på Vestlandet de siste tiårene. Lakselus regnes som den største trusselen, men det er også viktig å unngå ytterligere forringelse og fragmentering av eksisterende gyte- og oppvekstområder.

Nedbørfeltet til, og dermed også vannføringen i Haugsdalselva, er tidligere redusert i forbindelse med magasinering og overføringer til Matre kraftverk. NVE mener at både laks og sjørret er under press i vassdraget slik det fremstår i dag. I Lakserregisteret er sjørret registrert med en hensynskrevende bestandstilstand og laks står oppført som kritisk eller tapt i vassdraget per i dag. De årlige fiskeundersøkelser som er gjennomført i Haugsdalselva siden 1995 har vist en relativt god bestand av sjørret. Ungfisk av laks ble i de samme undersøkelsene først påvist i 1999. I 2005 og 2006 ble det også påvist ungfisk av laks oppstrøms planlagt inntak. Fangststatistikken i lakserregisteret viser at det er fanget laks i Haugsdalselva hvert år fra 1994 med unntak av årene 2002-2006 da det ikke var åpnet for fiske. Tallene for sjørret er i samme statistikk jevnt over høyere enn for laks, men svært lave i 2013 sammenlignet med foregående år etter 2007.

Miljørapporten peker også på andre faktorer som kan påvirke fisken i vassdraget, som vanntemperatur og vannkvalitet. Selv om Haugsdalselva tidligere var blant de sureste vassdragene på Vestlandet, så viser undersøkelser at kvaliteten har bedret seg og er meget god i dag. Vanntemperaturen er heller ikke til hinder for en gytende laksebestand i elva.

Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og NVE mener at en bygging av det omsøkte kraftverket vil gjøre forholdene betydelig verre for både laks og sjørret. Ifølge miljørapporten er laks i ferd med å gjenetablere seg i Haugsdalselva noe NVE mener må veie i retning av å la elveøkosystemet på anadrom strekning få utvikle seg videre uten nye inngrep.

NVEs konklusjon

NVE mener konflikt med sjørret og laks tilsier at ulempene ved tiltaket er større enn fordelene og dermed er ikke kravet i vannressursloven § 25 oppfylt. Det gis dermed ikke konsesjon til å bygge Storura kraftverk. På grunn av artenes sårbarhet for inngrep og reduksjon i vannføring mener NVE at det er lite sannsynlig at konflikten kan løses med endringer i tiltaket.

NVE har ikke vurdert tiltakets konfliktgrad i forhold til andre allmenne interesser. Vurderingene knyttet til sjørret og laks er alene nok til å konkludere med at det ikke kan gis konsesjon til Storura kraftverk.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: